Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

21. listopadu 2019 *

„Řízení o předběžné otázce – (Průmyslové) vzory – Nařízení (ES) č. 6/2002 – Článek 90 odst. 1 – Předběžná a ochranná opatření – Příslušnost vnitrostátních soudů prvního stupně – Výlučná příslušnost soudů určených v tomto ustanovení“

Ve věci C-678/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) ze dne 2. listopadu 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 5. listopadu 2018, v řízení

Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení M. Vilaras (zpravodaj), předseda senátu, S. Rodin, D. Šváby, K. Jürimäe a N. Piçarra, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden R. van Peursemem, jako zmocněncem,

– za nizozemskou vládu C. S. Schillemans a M. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,

– za Evropskou komisi É. Gippini Fournierem a A. Nijenhuisem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. září 2019,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 90 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. 2002, L 3, s. 1; Zvl. vyd. 13/27, s. 142).

* Jednací jazyk: nizozemština.

2 Tato žádost byla podána v rámci kasačního opravného prostředku v zájmu práva, který podal Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden (nejvyšší státní zástupce u Nejvyššího soudu Nizozemska, dále jen „nejvyšší státní zástupce“) proti rozsudku soudce příslušného pro rozhodování o předběžných opatřeních v rámci rechtbank Amsterdam (soud v Amsterodamu, Nizozemsko), vyhlášenému dne 12. ledna 2017, o určení soudů příslušných k nařízení předběžných a ochranných opatření v oblasti (průmyslových) vzorů Společenství.

Právní rámec

Unijní právo

3 Hlava IX nařízení č. 6/2002, nadepsaná „Příslušnost a řízení ve věcech žalob týkajících se (průmyslových) vzorů“, obsahuje oddíl 2, nadepsaný „Spory týkající se porušení a platnosti (průmyslových) vzorů Společenství“, který sestává z článků 80 až 92 tohoto nařízení.

4 Článek 80 nařízení č. 6/2002, nadepsaný „Soudy pro (průmyslové) vzory Společenství“, ve svém odstavci 1 stanoví:

„Členské státy určí na svém území co nejomezenější počet soudů prvního a druhého stupně (dále jen ‚soudy pro (průmyslové) vzory Společenství‘) plnící funkce svěřené jim tímto nařízením.“

5 Článek 81 téhož nařízení, nadepsaný „Soudní pravomoc ve věci porušení a platnosti“, stanoví:

„Soudy pro (průmyslové) vzory Společenství mají výlučnou příslušnost:

a) ve věcech všech žalob pro porušení, a pokud to připouští vnitrostátní právní předpisy, pro hrozící porušení (průmyslových) vzorů Společenství;

b) ve věcech žalob na určení, že nedochází k porušení, pokud je připouští vnitrostátní právní předpisy;

c) ve věcech žalob na prohlášení neplatnosti nezapsaného (průmyslového) vzoru;

d) ve věcech protinávrhů na prohlášení (průmyslového) vzoru Společenství za neplatný v souvislosti s žalobami podle písmene a).“

6 Článek 90 uvedeného nařízení, nadepsaný „Předběžná a ochranná opatření“, zní takto:

„1. U soudů členského státu, včetně soudů pro (průmyslové) vzory Společenství, lze pro (průmyslový) vzor Společenství nebo přihlášku (průmyslového) vzoru Společenství žádat taková předběžná opatření včetně opatření ochranných, která mohou být použita podle právních předpisů tohoto členského státu pro národní (průmyslový) vzor, i když podle tohoto nařízení je příslušný k rozhodnutí ve věci soud pro (průmyslové) vzory Společenství jiného členského státu.

[…]

3. Soud pro (průmyslové) vzory Společenství, jehož pravomoc je dána podle čl. 82 odst. 1, 2, 3 nebo 4, má pravomoc nařídit předběžná a ochranná opatření, která jsou s výhradou řízení nezbytných pro uznání a výkon rozhodnutí podle hlavy III úmluvy o příslušnosti a výkonu rozhodnutí použitelná na území každého členského státu. Jiný soud takto příslušný není.“

Nizozemské právo

7 Článek 3 wet tot uitvoering van de verordening van de Raad van de Europese Unie betreffende Gemeenschapsmodellen houdende aanwijzing van de rechtbank voor het Gemeenschapsmodel (Uitvoeringswet EG – verordening betreffende Gemeenschapsmodellen) [zákon, kterým se provádí nařízení Rady Evropské unie o (průmyslových) vzorech Společenství, kterým se určuje soud pro (průmyslové) vzory Společenství] ze dne 4. listopadu 2004 (Stb. 2004, č. 573, dále jen „zákon ze dne 4. listopadu 2004“) stanoví:

„Pro všechny žaloby uvedené v článku 81 nařízení [č. 6/2002] je v prvním stupni výlučně příslušný soud v Haagu a v řízeních o předběžných opatřeních soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních v rámci uvedeného soudu.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

8 Společnost Spin Master Ltd je podnikem se sídlem v Torontu (Kanada), jenž působí v odvětví hraček. Pod ochrannou známkou Bunchems uvádí na trh hračku tvořenou vzájemně se spojujícími plastovými kuličkami v osmi barevných provedeních. Tyto kuličky umožňují vytváření rozličných tvarů a figurek.

9 Dne 16. ledna 2015 společnost Spin Master tuto hračku zapsala pod svým jménem jako (průmyslový) vzor Společenství s číslem 002614669-0002.

10 Společnost High5 Products BV je společností se sídlem ve Waalwijk (Nizozemsko), která pod názvem „Linkeez“ dodává hračku tvořenou vzájemně se spojujícími plastovými kuličkami, rovněž v osmi barevných provedeních.

11 Dopisem ze dne 18. listopadu 2016 společnost Spin Master vyzvala společnost High5 Products o ukončení výše uvedeného porušení (průmyslového) vzoru Společenství.

12 Vzhledem k tomu, že společnost High5 Products této výzvě nevyhověla, společnost Spin Master podala návrh na předběžné opatření soudci příslušnému pro rozhodování o předběžných opatřeních v rámci rechtbank Amsterdam (soud v Amsterodamu), aby zakázal uvádění hračky distribuované společností High5 Products na trh.

13 Vzhledem k tomu, že vůči soudci příslušnému pro rozhodování o předběžných opatřeních v rámci rechtbank Amsterdam (soud v Amsterodamu) byla vznesena námitka nepříslušnosti, tento v rozsudku ze dne 12. ledna 2017 shledal, že je příslušný k rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření, který mu byl předložen. V tomto ohledu vycházel z okolnosti, že jednak mu nizozemské právo svěřuje pravomoc rozhodovat o návrhu téže povahy vycházejícím z (průmyslového) vzoru Beneluxu a jednak článek 3 zákona ze dne 4. listopadu 2004 neznamená, že by neměl mít pravomoc v rámci řízení o předběžném opatření, v němž se jedná podání o návrhu na zákaz omezený na území Nizozemska, jako je návrh, který mu byl předložen.

14 Dne 31. srpna 2018 podal nejvyšší státní zástupce proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek u Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) z důvodu, že podle jeho názoru má soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních v rámci rechtbank Den Haag (soud v Haagu, Nizozemsko), jakožto soud určený na základě čl. 80 odst. 1 nařízení č. 6/2002, výlučnou příslušnost v oblasti (průmyslových) vzorů Společenství, včetně předběžných a ochranných opatření.

15 Předkládající soud objasňuje, že otázkou, která mu je položena, je, zda čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 brání tomu, aby právní předpisy členského státu stanovily, že výlučná příslušnost soudů určených podle čl. 80 odst. 1 tohoto nařízení byla platná rovněž pro předběžná a ochranná opatření ve smyslu tohoto čl. 90 odst. 1.

16 Předkládající soud zdůrazňuje skutečnost, že přijetím článku 3 zákona ze dne 4. listopadu 2004 se nizozemský zákonodárce snažil zužitkovat zvláštní odbornost rechtbank Den Haag (soud v Haagu) a Gerechtshof Den Haag (odvolací soud v Haagu, Nizozemsko) v oblasti duševního vlastnictví. Poznamenává, že otázka výlučné příslušnosti soudů určených podle čl. 80 odst. 1 nařízení č. 6/2002 v případě předběžných a ochranných opatření vedla k rozdílným posouzením v judikatuře a právní nauce, a to i v jiných členských státech než v Nizozemském království.

17 Předkládající soud se zabývá tím, jak je třeba vykládat čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002. Podle prvního výkladu unijní normotvůrce takto zavedl kogentní výjimku z vůle podporovat specializaci soudců, která byla jinak vyjádřena v tomto nařízení, jelikož členské státy nejsou oprávněny svěřit soudům pro (průmyslové) vzory Společenství výlučnou příslušnost k rozhodování o všech návrzích na předběžná a ochranná opatření v oblasti (průmyslových) vzorů. Podle druhého výkladu si unijní normotvůrce pouze přál členským státům umožnit, aby ve svých vnitrostátních právních předpisech stanovily, že pravomoc rozhodovat o těchto druzích návrhů je rovněž svěřena dalším soudům příslušným k přijímání takových opatření ve věcech týkajících se národních (průmyslových) vzorů.

18 Rovněž uvádí, že vzhledem k tomu, že článek 81 nařízení č. 6/2002 kogentně stanoví vnitrostátní příslušnost soudů pro (průmyslové) vzory Společenství pro návrhy, kterých se tento článek týká, článek 90 se použije pouze na předběžná opatření a ochranná opatření jiné povahy.

19 Konečně předkládající soud upřesňuje, že zrušení rozsudku v návaznosti na kasační opravný prostředek v zájmu práva podaný nejvyšším státním zástupcem nemá vliv na právní postavení účastníků řízení dotčených tímto rozsudkem, neboť diskuse se v tomto případě týká pouze právní otázky, která vyvstává v řadě věcí a je předmětem odlišných posouzení.

20 Za těchto podmínek se Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 90 odst. 1 nařízení […] č. 6/2002 […] vykládán v tom smyslu, že kogentně svěřuje příslušnost k nařízení předběžných a ochranných opatření všem soudům členského státu v něm uvedeným, nebo ponechává zcela či zčásti na členských státech, aby příslušnost k nařízení takovýchto opatření svěřily výlučně soudům, které jsou podle čl. 80 odst. 1 uvedeného nařízení určeny jako soudy pro (průmyslové) vzory Společenství (prvního a druhého stupně)?“

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

21 Podle informací předkládajícího soudu spadá podání kasačního opravného prostředku v zájmu práva do výlučné pravomoci nejvyššího státního zástupce a jeho cílem je zrušení soudního rozhodnutí poté, co nelze využít běžné opravné prostředky, které mají k dispozici účastníci řízení. Je-li takovému kasačnímu opravnému prostředku vyhověno, dotčené soudní rozhodnutí se zrušuje, aniž to však změní situaci *inter partes*.

22 Nizozemská vláda uvádí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná, jelikož předkládající soud je povinen rozhodnout o kasačním opravném prostředku v zájmu práva podaném nejvyšším státním zástupcem, jenž představuje opravný prostředek, jehož cílem je zajištění jednotnosti práva a jeho vývoje na vnitrostátní úrovni.

23 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že i když článek 267 SFEU nepodmiňuje možnost obrátit se na Soudní dvůr sporným charakterem řízení, v jehož rámci vnitrostátní soud pokládá předběžnou otázku, vnitrostátní soudy jsou oprávněny obrátit se na Soudní dvůr pouze tehdy, pokud před nimi probíhá spor a rozhodují v rámci řízení, které má být ukončeno rozhodnutím soudní povahy (rozsudky ze dne 25. června 2009, Roda Golf & Beach Resort, C-14/08, EU:C:2009:395, body 33 a 34, jakož i ze dne 16. června 2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, bod 24).

24 V tomto ohledu je důležité pouze to, jak zdůraznil generální advokát v bodě 33 svého stanoviska, aby soud, který žádá o pomoc Soudní dvůr, vykonával soudní funkci a měl za to, že k vydání svého rozhodnutí potřebuje přesný výklad unijního práva. Okolnost, že situace mezi účastníky sporu, který vedl k žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, již nemůže být po skončení řízení změněna, není s to ovlivnit tyto úvahy, které se týkají povahy funkcí vykonávaných předkládajícím soudem.

25 Dále je třeba připomenout, že formulace „vynesení […] rozsudku“ ve smyslu čl. 267 druhého pododstavce SFEU zahrnuje celé řízení vedoucí k vynesení rozsudku předkládajícím soudem a tato formulace musí být vykládána široce, aby se zamezilo tomu, že četné procesní otázky budou považovány za nepřípustné a nebudou moci být předmětem výkladu Soudního dvora, a aby Soudní dvůr mohl vyložit všechna procesní ustanovení unijního práva, která předkládající soud musí použít (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. června 2015, Fahnenbrock a další, C-226/13, C-245/13, C-247/13 a C-578/13, EU:C:2015:383, bod 30, jakož i ze dne 16. června 2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, bod 28).

26 Z výše uvedeného vyplývá, že v případě, kdy se soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky ve smyslu článku 267 SFEU, zabývá výkladem unijního práva v rámci kasačního opravného prostředku v zájmu práva, je povinen položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku bez ohledu na okolnost, že situace *inter partes* se po vydání rozhodnutí Soudního dvora o žádosti o předběžné otázce nezmění.

27 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je proto přípustná.

K předběžné otázce

28 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že stanoví, že soudy členských států, které jsou příslušné k nařízení předběžných a ochranných opatření pro národní (průmyslový) vzor, jsou rovněž příslušné k nařízení takových opatření pro (průmyslový) vzor Společenství, anebo zda členské státy jsou zcela nebo zčásti oprávněny svěřit výlučnou příslušnost v tomto ohledu pouze soudům určeným jako soudy pro (průmyslové) vzory Společenství.

29 Článek 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 stanoví, že u soudů členského státu, včetně soudů pro (průmyslové) vzory Společenství, lze pro (průmyslový) vzor Společenství nebo přihlášku (průmyslového) vzoru Společenství žádat taková předběžná opatření včetně opatření ochranných, která mohou být použita podle právních předpisů tohoto členského státu pro národní (průmyslový) vzor, i když podle tohoto nařízení je příslušný k rozhodnutí ve věci soud pro (průmyslové) vzory Společenství jiného členského státu.

30 Otázka předkládajícího soudu se konkrétně týká první části tohoto ustanovení, tedy určení příslušných soudů v rámci každého členského státu za účelem nařízení předběžných a ochranných opatření pro (průmyslový) vzor Společenství.

31 Je třeba připomenout, že pro výklad ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 22. června 2016, Thomas Philipps, C-419/15, EU:C:2016:468, bod 18 a citovaná judikatura).

32 Ze znění čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 vyplývá, že jednotlivec může žádat o nařízení předběžných a ochranných opatření pro (průmyslový) vzor Společenství nejen u soudů pro (průmyslové) vzory Společenství členského státu, ale rovněž u každého soudu tohoto státu, který je příslušný k přijetí takových opatření pro národní (průmyslové) vzory. V tomto ohledu, jak uvedl generální advokát v bodě 41 svého stanoviska, použití výrazu „včetně“ potvrzuje, že se nemusí nutně jednat o specializovaný soud.

33 Toto zjištění není zpochybněno použitím výrazu „lze“ v čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002. Na použití tohoto výrazu nelze nahlížet tak, že toto ustanovení přiznává členským státům posuzovací pravomoc, pokud jde o stanovení příslušnosti v oblasti předběžných a ochranných opatření pro (průmyslový) vzor Společenství. Jak totiž uvádí generální advokát v bodě 66 svého stanoviska, výraz „lze“ se tak vztahuje pouze na jednotlivce, kteří se chtějí obrátit na soud, aby rozhodl o předběžném nebo ochranném opatření v souvislosti s jednou z žalob uvedených v článku 81 nařízení č. 6/2002.

34 Mimoto, i když nizozemská vláda tvrdí, že toto ustanovení neupravuje vnitrostátní příslušnost soudů v rámci členského státu, nýbrž upřesňuje pravidla týkající se mezinárodní příslušnosti v oblasti předběžných a ochranných opatření, ze zevrubného výkladu uvedeného ustanovení vyplývá, že pouze jeho druhé části, která jako taková není předmětem otázky položené předkládajícím soudem, lze přiznat takovýto dosah, jenž nemá vliv na otázku určení soudů příslušných v rámci každého členského státu k nařízení předběžných nebo ochranných opatření pro (průmyslový) vzor Společenství.

35 Kromě toho na rozdíl od toho, co tvrdí tato vláda, zjištění uvedené v bodě 32 tohoto rozsudku je potvrzeno kontextem, do něhož náleží čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002.

36 V tomto ohledu je třeba uvést, že toto ustanovení je součástí hlavy IX tohoto nařízení, nadepsané „Příslušnost a řízení ve věcech žalob týkajících se (průmyslových) vzorů Společenství“. Konkrétně se nachází v oddíle 2 této hlavy, nadepsaném „Spory týkající se porušení a platnosti (průmyslových) vzorů Společenství“, který zahrnuje články 80 až 92 uvedeného nařízení.

37 Z obecné systematiky nařízení č. 6/2002 přitom vyplývá, že ustanovení obsažená v tomto oddíle 2 obsahují zvláštní pravidla pro soudní příslušnost v oblasti žalob týkajících se porušení nebo neplatnosti (průmyslových) vzorů Společenství. Tato zvláštní pravidla se liší rovněž od pravidel uvedených v oddíle 3 hlavy IX tohoto nařízení pro určení příslušnosti u jiných sporů týkajících se (průmyslových) vzorů Společenství, než jsou žaloby týkající se jejich porušení nebo neplatnosti.

38 Na rozdíl od toho, co tvrdí nizozemská vláda, se tedy předběžná a ochranná opatření týkající se (průmyslového) vzoru Společenství, uvedená v čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002, jednak týkají žalob týkajících se porušení nebo neplatnosti uvedených v článku 81 tohoto nařízení a jednak mohou být nařízena soudy členského státu, které mají pravomoc přijímat taková opatření pro národní (průmyslové) vzory.

39 V tomto ohledu se dosah čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 nemůže lišit od dosahu ostatních ustanovení oddílu 2 hlavy IX tohoto nařízení, neboť jak zdůrazňuje generální advokát v bodě 50 svého stanoviska, uvedený čl. 90 odst. 1, stejně jako články 82 až 89 uvedeného nařízení, odkazuje na žaloby uvedené v článku 81 téhož nařízení.

40 Takový výklad tohoto čl. 90 odst. 1 mimoto odpovídá cílům sledovaným nařízením č. 6/2002. Unijní normotvůrce totiž zavedením soudů pro (průmyslové) vzory Společenství v rámci každého členského státu jistě zamýšlel zavedení specializovaných soudů příslušných v oblasti (průmyslových) vzorů Společenství, aby přispěl k jednotnému výkladu podmínek platnosti těchto (průmyslových) vzorů, jak uvádí bod 28 odůvodnění tohoto nařízení.

41 Ačkoli je sledování tohoto cíle jednotného výkladu zcela opodstatněné, pokud jde o soudní řízení, která se týkají merita žalob týkajících se porušení nebo neplatnosti, unijní normotvůrce nicméně v bodě 29 odůvodnění nařízení č. 6/2002 rovněž připomněl, že výkon práv z (průmyslového) vzoru musí být zaručen účinným způsobem na celém území Unie. V případě návrhů na předběžná a ochranná opatření týkajících se porušení nebo neplatnosti tedy mohl nechat převážit požadavky blízkosti a účinnosti nad cílem specializace.

42 Přiznání pravomoci k přijímání takových opatření každému soudu členského státu, který je příslušný k přijetí opatření téže povahy pro národní (průmyslové) vzory, je způsobilé rychle a účinně ukončit jednání, která porušují práva majitelů (průmyslového) vzoru Společenství.

43 Účinek takových předběžných a ochranných opatření je ostatně z povahy věci časově omezen a jejich nařízení soudem příslušným v dané oblasti nemůže předjímat výsledek meritorní žaloby týkající se porušení nebo neplatnosti, jež patří do výlučné příslušnosti soudů pro (průmyslové) vzory Společenství.

44 Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 90 odst. 1 nařízení č. 6/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že stanoví, že soudy členských států, které jsou příslušné k nařízení předběžných a ochranných opatření pro národní (průmyslový) vzor, jsou rovněž příslušné k nařízení takových opatření pro (průmyslový) vzor Společenství.

K nákladům řízení

45 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 90 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství musí být vykládán v tom smyslu, že soudy členských států, které jsou příslušné k nařízení předběžných a ochranných opatření pro národní (průmyslový) vzor, jsou rovněž příslušné k nařízení takových opatření pro (průmyslový) vzor Společenství.

Podpisy.